

Erkende Instanties & Vereniging levensbeschouwelijke vakken

2. ILD derde graad GO! (#9)

- 2.1. wie geeft het uur ILD? (hoe gebeurt de aanstelling?)
- 2.2. hoe wordt de leerkracht daartoe opgeleid?
- 2.3. wat zijn de krachtlijnen van ILD? Vanuit welk kader of perspectief wordt de dialoog aangegaan? (eigen levensbeschouwing of gelijk, of op andere basis?)
- 2.4. hoe komt het lesmateriaal tot stand? (wordt voorzien of verwacht van de leerkracht?)
- 2.5. hoe verloopt de verdere uitrol van de leerplannen (tijdspad en aanpak)?
- 2.6. hoe wordt de co-teaching ingevuld? Worden collega's met een achtergrond in de moraalwetenschappen, geschiedkunde of sociologie ook betrokken?
- 2.7. hoe en door wie gebeurt de controle op de eindtermen burgerschap bij ILD?
- 2.8. klopt de visie ILD is een verruiming van ILC naar een éénuursvak? Hoe zijn we het grote verschil dat hierdoor ontstaat tussen ILC in het GO! en ILC in het katholiek onderwijsnet? Doet dit afbreuk aan de eigenheid en invulling van het eigen levensbeschouwelijk vak?
- 2.9. hoe zien wij de (eventuele) vrijstellingsmogelijkheid voor ILD? Wordt de keuzevrijheid van levensbeschouwelijk onderricht voldoende gegarandeerd?

2.1. wie geeft het uur ILD? (hoe gebeurt de aanstelling?)

ILD zal een integraal onderdeel uitmaken van de levensbeschouwelijke vakken in het GO! vanaf september 2024. In schooljaar 2023-2024 kunnen scholen proefdraaien (vijfde jaar) zoals SG 5 en SG 20 reeds deden in schooljaar 2021-2022 en 2022-2023. De leerkrachten LBV worden aangesteld door de respectievelijke inspecteur-adviseur. De uren ILD worden gegeven door de leerkrachten LBV die in de betreffende klassen aangesteld zijn. De lessen worden in co- of teamteaching (allemaal leerkrachten LBV) gegeven.

Voor de voordracht en aanstelling: zie onder 1.1. + het protocol tussen het GO! en de EI&V in bijlage bij het jaarverslag.

2.2. hoe wordt de leerkracht daartoe opgeleid?

Alle leerkrachten LBV worden opgeleid in hun LBV en in de empathische dialoog. Vrijwel alle leerkrachten VO en VE werden opgeleid aan een hogeschool of universiteit.

Specifiek voor ILD-proefprojecten in SG 5 en SG 20 werden twee coördinatoren aangesteld (betaald door de vakken LBV met 'niet-ingerichte' uren) om samen met de inspecteur-adviseur van de diverse LBV studiedagen te organiseren. Bij verdere uitrol zullen – net zoals bij SG 5 en SG 20 – de inspecteurs-adviseurs van alle LBV gezamenlijke studiedagen organiseren. We hopen op de actieve ondersteuning van het GO!.

De Erkende Instanties en Vereniging organiseren studiedagen waarop het leerplan, lesmateriaal en werkvormen worden voorgesteld.

2.3. wat zijn de krachtlijnen van ILD? Vanuit welk kader of perspectief wordt de dialoog aangegaan? (eigen levensbeschouwing of op andere basis?)

Het leerplan ILD bestaat uit een combinatie van de eindtermen burgerschap met de doelstellingen ILC. Er is een leerplan opgesteld voor de onderwijsvorm 'Doorstroom' (voorheen ASO) en 'Dubbele Finaliteit' (voorgeen TSO) en voor de onderwijsvorm 'Arbeidsmarktgericht' (voorgeen BSO).

De doelstellingen Interlevensbeschouwelijke dialoog worden geformuleerd op basis van de doelstellingen Interlevensbeschouwelijke competenties (ILC) enerzijds en de eindtermen burgerschap anderzijds. De ILC beogen kennis, vaardigheden en attitudes met betrekking tot de eigen levensbeschouwing, de levensbeschouwing van anderen en het levensbeschouwelijk samenleven. De eindtermen burgerschap richten zich in het bijzonder op inzicht in de werking van de democratische rechtsstaat, op inzicht in de ontwikkeling van identiteit en diversiteit en op de dialoog over maatschappelijke thema's. Basisgedachte van ILC en ILD is dat werkelijke dialoog tussen verschillende levensvisies voortkomt vanuit de ervaring (het 'binnen-perspectief') van verschillende levensbeschouwelijke overtuigingen. Op deze wijze vormen de lessen ILD een introductie op het samenleven in diversiteit.

2.4. hoe komt het lesmateriaal tot stand? (wordt voorzien of verwacht van de leerkracht?)

Projecten ILD worden door vakgroepen LBV ontwikkeld. *Good practices* worden verzameld en via een Drive ter beschikking gesteld. Sommige externe organisaties, bv. ILCoS, Axcent, e.a. werken ook projecten uit waar leraars LBV zich op kunnen baseren of laten inspireren.

Lesmateriaal wordt samengesteld door de leerkrachten, deels op basis van eerdere projecten Interlevensbeschouwelijke Competenties en deels met behulp van materiaal van verschillende organisaties die zich engageren voor levensbeschouwelijke en maatschappelijke dialoog.

De EI&V heeft geen middelen om eigen lesmateriaal te ontwikkelen. Al het ontwikkelde lesmateriaal is tot stand gekomen door vrijwilligerswerk van leerkrachten LBV. De inspecteurs-adviseurs ondersteunen waar mogelijk.

2.5. hoe verloopt de verdere uitrol van de leerplannen (tijdspad en aanpak)?

Vanuit de LBV werd een leerplancommissie ILD opgestart. De LBV ontwikkelden een leerplan ILD voor doorstroom/dubbele en arbeidsfinaliteit. Door de uitspraak van het Grondwettelijk Hof m.b.t. de eindtermen, wachten we nu op de aanpassingen van de eindtermen.

Wanneer die aanpassingen bekend zijn, zal er bekeken worden hoe groot de impact is op het leerplan ILD. Ook dat leerplan ILD zal dan aangepast moeten worden. In het schooljaar 2023-2024 is het ons voorstel van de LBV om alvast in alle GO! scholen, derde graad, te starten met het vijfde jaar. Wij wachten nog op terugkoppeling door het GO!

2.6. hoe wordt de co-teaching ingevuld? Worden collega's met een achtergrond in de moraalwetenschappen, geschiedkunde of sociologie ook betrokken?

De co-teaching of team-teaching wordt uitgevoerd door leraars LBV.

De lesuren ILD zijn lesuren LBV. Sommige projecten met een historische, kunsthistorische of taalkundige aspect kunnen net als ILC in samenspraak met lesuren geschiedenis, kunstgeschiedenis en moderne of klassieke talen uitgewerkt worden.

2.7. hoe en door wie gebeurt de controle op de eindtermen burgerschap bij ILD?

De inspecteurs-adviseurs controleren de eindtermen burgerschap conform het antwoord van inspecteur-generaal Lieven Viaene (d.d. 23 april 2019):

“Het realiseren van (transversale) eindtermen in Levensbeschouwelijke Vakken (LBV)

Afspraak tussen de onderwijsinspectie en de diverse onderwijsverstrekkers. Langs diverse kanalen bereiken ons signalen dat schoolteams al druk aan de slag zijn om de implementatie van de nieuwe doelen voor te bereiden. Daarbij stelt het onderwijsveld zich deze twee vragen:

- Mogen de transversale eindtermen/sleutelcompetenties ook gedeeltelijk binnen de levensbeschouwelijke vakken worden gerealiseerd?
- Indien zo, zal de onderwijsinspectie bij haar toezicht hier dan ook rekening mee houden? Na een consultatie- en amenderingsronde komen we tot een unaniem standpunt dat verder bouwt op de afspraak die er bestond tijdens de afgelopen jaren over de vakoverschrijdende eindtermen. We vatten de afspraak als volgt samen:
 - Het is aan de school om te beslissen waar (in welke vakken/projecten) de (transversale) eindtermen worden gerealiseerd (aangebracht, ingeoeft en geëvalueerd);
 - Een (transversale) eindterm kan echter nooit exclusief aan een levensbeschouwelijk vak worden toevertrouwd. Het aanbrengen en evalueren gebeurt steeds buiten het levensbeschouwelijk vak;
 - Wanneer aan leraren levensbeschouwelijke vakken wordt gevraagd om binnen hun vak bepaalde eindtermen in te oefenen - en ze hebben daar twijfels bij – dan kunnen zij terecht bij hun inspecteur LBV die bevoegd is hiervoor goedkeuring te verlenen; In scholen waar meerdere levensbeschouwingen worden aangeboden dienen de leraren van de diverse levensbeschouwingen hieromtrent onderling bindende afspraken te maken;
 - Het is aan de school om tijdens een doorlichting aan de onderwijsinspectie aan te geven of en in welke levensbeschouwelijke vakken wordt meegewerkt om bepaalde sleutelcompetenties in te oefenen. In dat geval krijgt de onderwijsinspectie zicht op functionele documenten en kan ze hierover gesprekken voeren met de leraren van de levensbeschouwelijke vakken. Dit akkoord wordt zowel door de pedagogische begeleiding van de diverse onderwijsverstrekkers als door de onderwijsinspectie via eigen kanalen verspreid. Ook de commissie LBV zal een nota opstellen met concrete afspraken die ze zal

bezorgen aan alle directieteams en hun leraren levensbeschouwelijke vakken. Indien er over deze afspraak toch nog onduidelijkheid zou blijven bestaan, dan kan je hierover steeds met mij contact opnemen (lieven.viaene@ond.vlaanderen.be).”

2.8. klopt de visie: ILD is een verruiming van ILC naar een éénuursvak? Hoe zijn we het grote verschil dat hierdoor ontstaat tussen ILC in het GO! en ILC in het katholiek onderwijsnet? Doet dit afbreuk aan de eigenheid en invulling van het eigen levensbeschouwelijk vak?

ILC = maximum 6u in alle officiële en openbare scholen, per klas en per schooljaar.

ILD = enkel derde graad SO in het GO!

ILC maakt een integraal onderdeel uit van de leerplannen LBV.

ILC en ook ILD is geen afzonderlijk vak naast LBV maar vormt een functie van de vakken LBV. Het verschil tussen ILC in het officieel en het vrij onderwijs is de afwezigheid van de andere LB in het vrij onderwijs. De besteding van één uur LBV aan ILD beperkt het onderricht in de eigen LB maar ILD wordt steeds vanuit de eigen LB gegeven/gevolgd.

2.9. hoe zien wij de (eventuele) vrijstellingsmogelijkheid voor ILD? Wordt de keuzevrijheid van levensbeschouwelijk onderwijs voldoende gegarandeerd?

Aangezien ILD onderdeel is van de LBV, krijgt wie een vrijstelling aanvraagt voor LBV, een vrijstelling voor ILD. Zie regelgeving: <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=13255>